Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Tërgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare, Tërgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 18)

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
a administrațiune, piața mare, Tërgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 96.—Anulŭ LVI. Brașovŭ, Duminecă, 2 (14) Maĭ 1893.

3 (15) Maiu

Brașovŭ, 1 Maĭ v.

Patru-ḑecĭ și cincĭ de anĭ se împlinescŭ poimâne, de când marea adunare de pe câmpia Blașiului și-a ridicatŭ glasulŭ pentru libertatea și drepturile poporului românŭ de vécurĭ asupritŭ. Cu ḑiua de 3 (15) Maiu 1848 s'a începutŭ acea mișcare puternică, căreia avemŭ sĕ-i mulțămimŭ nu numai deșteptarea consciinței nóstre naționale, ci întregŭ progresulŭ în cultură până în ḑiua de adĭ.

Multe amŭ pătitŭ noi Românii și în cei patru-ḑecĭ și cincĭ de anĭ, ce au trecutŭ dela adunarea de pe Câmpulŭ-libertății în 1848, multe ne-ajunsurĭ și amare desamăgirĭ amŭ trebuitŭ sĕ suferimŭ. Una însĕ n'au visatŭ la 3 (15) Maiu nicĭ cei ce atuncĭ aveau cea mai puțină încredere în puterea spiritului nostru naționalŭ, n'au visatŭ, că națiunea română, care în acea ḑi și-a proclamatŭ libertatea și egala îndreptățire cu celelalte națiunĭ conlocuitóre, va ajunge după patru-ḑecĭ și cincĭ de anĭ într'o stare și mai critică, și mai amenințătóre, în ce privesce limba și cultura ei românéscă, decâtŭ a fostŭ atuncĭ, când încă nu'șĭ sfărîmase lanțurile iobăgiei seculare.

Și într'adevĕrŭ, totŭ ce prin muncă, stăruință și jertfe nesfĕrșite amŭ câștigatŭ pe terenulŭ învĕțĕmêntului și alŭ culturei nóstre naționale, este adĭ periclitatŭ în mĕsura cea mai mare de cătră uneltirile sistematice ale stăpânirei unguresci. Dênsa privesce în acestŭ învĕțĕmêntŭ și în cultura nóstră o piedecă pentru desvoltarea și întărirea statului și din causa acésta tinde cu tóte mijlócele a ne înstrăina de națiunea română și a ne câștiga pentru cultura națiunei maghiare.

Scóla unguréscă se redică adĭ în potriva școlei nóstre modeste românescĭ și vrea sĕ-o concurreze, sĕ-o covêrșéscă și sĕ-o nimicéscă. Cei dela putere nu se gândescŭ la alta, decâtŭ de-a ajuta școla unguréscă prin înrîurința lorŭ, n'au simțŭ, decâtŭ numai pentru nația și cultura lorŭ unguréscă, și urăscŭ și prigonescŭ de mórte totŭ ce nu-i ungurescŭ.

C'unŭ spiritŭ în adevĕrŭ profeticŭ a prevĕḑutŭ marele Simeone Bărnuțiŭ pericolulŭ ce ne amenință din acéstă parte și l'a descrisŭ în epocala lui cuvêntare ținută în 2 (14) Maiu în biserica catedrală din Blașiu, zugrăvindu-lŭ cu aceste cuvinte:

„...Școlele unguresci vor smulge „din pepturile tinerilorŭ națiunei „nóstre și iubirea aceea, care o „plântase întrînsele mamele ro„mâne; și cu câtŭ vorŭ învĕța „mai mulțĭ Românĭ la școle strĕine, „cu atâtŭ va perde națiunea mai „mulțĭ fii; lăcomia onorurilorŭ și „folosulŭ privatŭ îi va trage că„tră strĕinĭ, ei vorŭ iubi numai „limba unguréscă, se vorŭ încânta „de frumsețele acesteia și vorŭ „admira faptele națiunei ungu„rescĭ, pentru-că numai aceste „le vorŭ cunósce, tótă viéța și „dorulŭ lorŭ va fi legatŭ singurŭ „de națiunea, care-i va amăgi cu „frumseța și cu bunĕtățile sale: „de națiunea română nu-i va mai „lega nimicŭ, rumpêndu-se odată „legătura cea dintâiu și cea din „urmă a limbei naționale".

Cine din câțĭ cunoscŭ planurile și aspirațiunile contrarilorŭ noștri, cine din câțĭ cetescŭ foile lorŭ și vĕdŭ ideile și speranțele, cu carĭ ele necontenitŭ se adapă, nu va recunósce, că acésta este icóna ce și-o înfățișéză ei, că la o asemenea înstrăinare a neamului nostru de limba și de cultura lui prin școla și cultura unguréscă se gândescŭ ei?

Zadarnice planurĭ, greșite aspirațiunĭ, nerealisabile ideĭ și speranțe!

Spiritulŭ timpului, geniulŭ națiunilorŭ este mai puternicŭ decâtŭ orĭ-ce uneltire a celorŭ puternicĭ.

Numai națiunile, carĭ îșĭ pierdŭ consciința lorŭ, carĭ n'au iubire pentru limba lorŭ potŭ ajunge la sórtea tristă, ce ni-o dorescŭ nouĕ și pentru a cărei pregătire ostenescŭ contrarii noștri.

De acésta era convinsŭ și neuitatulŭ Bărnuțiu. Elŭ era convinsŭ, că scăparea Românilorŭ póte fi numai în ei înșișĭ, în tăria legăturei dintre ei cu scopŭ de așĭ înainta cultura națională cu puterĭ unite. Étă ce ḑice elŭ în memorata vorbire:

....„Ar fi nebuniă, décă Ro„mânii s'ar lăpĕda de naționali„tate și s'ar uni cu Ungurii pen„tru cultură. Înțelepciunea spune, „că Românŭ, Germanulŭ cu Germanŭ, „Schiaulŭ cu Schiau pentru înain„tarea culturei. Așadéră Românii „mai întêiu, sĕ se unéscă între sine „spre acestŭ scopŭ dela Nistru „păn' la Emŭ și dela Emŭ păn' „la Tisa; apoi sĕ se unéscă cu ce„le-lalte familii romane pentru iden„titatea limbei și cumnăția cea „firéscă a cugetelorŭ și a sĕmțĕ„mintelorŭ. O însoțire ca acésta „póte sĕ aibă locŭ și fiindŭ óre„care națiune împărțită sub mai „multe guverne, fiind-că n'are fire „și tendință politică, ci este des„tinată singurŭ spre înaintarea „culturii umanității pe calea cea „firéscă a naționalității ver-cărui „poporŭ.

În mijloculŭ pericolelorŭ, ce se adună ca o grea vijeliă din nou asupra capului poporului nostru multŭ încercatŭ de sórte, se înnalță dér cu tăriă stégulŭ credinței în puterea graiului și a culturii românescĭ și în legătura frățéscă dintre noi pentru susținerea acestei unitățĭ de limbă și de cultură.

Cu acésta credință în inimile nóstre salutămŭ memoria sfântă a ḑilei de 3 (15) Maiu 1848 înscriindŭ pe stindardulŭ nostru devisa:

Ajută-țĭ Române și Dumneḑeu îțĭ va ajuta!

CRONICA POLITICA.

— 1 (13) Maiu.

Lunia trecută s'a primitŭ aprópe cu unanimitate de voturĭ, în dieta din Budapesta, proiectulŭ de lege despre salarisarea învĕțătorilorŭ. Desbaterile dietei asupra acestei nouĕ monstruosităţĭ a guvernului ungurescŭ, au ținutŭ aprópe o sĕptĕmână întrégă. Din tóte vorbirile rostite din acestŭ incidentŭ, transpiră spiritulŭ netoleranței turbatului șovinismŭ ungurescŭ, care în pofta lui nesațiósă de maghiarisare nu mai ține sémă de nimicŭ. De rêndulŭ acesta amŭ vĕḑutŭ cum guvernamentalii se pupau cu opoziționalii lui Apponyi întru salutea — maghiarisării. Vĕḑut'amŭ cum și unii și alții, ca nisce scorpii monstruóse, îșĭ întindŭ ghiarĕle asupra nenorocitelorŭ lorŭ victime: asupra *școlelorŭ confesionale*. Fariseulŭ Csáky, pururea gata de-a face concesiunĭ opoziționalilorŭ turbațĭ, când e vorba de răpirea câte-unui dreptŭ alŭ autonomiei nóstre școlare, a primitŭ „cu multă fericire", cum s'a esprimatŭ elŭ, o seriă întrégă de amandamente, adecă schimbărĭ în proiectŭ, carĭ aplicându-se, după ce legea va fi lege, dreptulŭ nostru de autonomiă și de dispunere liberă asupra școlelorŭ nóstre rĕmâne unŭ lucru de rîsŭ și de batjocură. Ministrulŭ ungurescŭ atuncĭ va avé puterea de-a închide, cum și când îi va trăsni lui în capŭ, școla confesională, și va ridica alta de statŭ în loculŭ ei, se'nțelege, că totŭ din sudórea poporului. Ca deputații din dietă sĕ-șĭ arate și mai multŭ ura și preocupațiunile lorŭ de rassă, au enunciatŭ și falsulŭ principiu, că sub cuvêntulŭ apĕrării intereselorŭ statului, guvernulŭ este datorŭ a sugruma așa numita *„direcțiune contrară statului"* sub care este a se înțelege: „orĭ-ce faptă, care se îndréptă contra constituțiunei statului, a caracterului sĕu naționalŭ, a unității, a integrității sale esterióre, orĭ teritoriale; mai departe acea faptă, care este îndreptată *contra aplicărei limbei statului* dispusă prin lege, întêmple-se acésta orĭ în sala de învĕțămêntŭ, orĭ afară séu pe teritoriulŭ unui statŭ streinŭ, prin

FOELETONULU „GAZ TRANS."

Eliberarea Fatimei.

— Povestire arabă —

I. Răpirea.

A trăitŭ odată, în orașulŭ Acaraba, unŭ jude cu numele Cașid, care avea doi feciorĭ și o fată. Feciorii se numiau unulŭ *Mustafa* și altulŭ *Lezah*, éră fata se numea *Fatima*.

Copiiĭ se iubeau unulŭ pe altulŭ cu o iubire frățéscă, și făceau totŭ ce puteau ca prin purtarea lorŭ bună sĕ ușureze și sĕ îndulcéscă bĕtrânețele iubitului lorŭ tată Cașid.

Când Fatima împlinea alŭ 16-lea anŭ al etății sale, frații sĕi arangiară o frumósă serbare de onomastica iubitei lorŭ surorĭ. La acea serbare învitară pe toțĭ amicii și vecinii, și pe tóte amicele Fatimei.

Mesele erau așternute în grădină, sub umbra rĕcorósă a palmierilorŭ, cu totŭ cuvêntată a bĕtrânului Cașid, și părea, că nu vorŭ sĕ țină sémă de sosirea nopfeliulŭ de mâncărĭ și beuturĭ alese, ér ospeții îșĭ petreceau veselĭ la masa bineței, și că sórele, colo în depărtarea purpurie, aruncă ultimele-i raḑe roșiatice înderĕtŭ privindŭ pe drumulŭ percursŭ în restimpulŭ ḑilei, pentru ca apoi în momentulŭ următorŭ sĕ-șĭ ia calea pe altă parte a globului; ei îșĭ petreceau cu însuflețire și de tóte acestea nu țineau sémă.

Tinerii însĕ se sculară dela mésă, ér Mustafa învită fetele la o mică preumblare cu barca pe marginea mărei, prin undele legănate de valurĭ, prin carĭ vibréză raḑa roșiatică a sórelui, producêndŭ unŭ tablou pitorescŭ.

Cu toții primiră cu bucuriă acéstă învitare, căcĭ fiindŭ spre sfințitulŭ sórelui, era timpulŭ celŭ mai plăcutŭ pentru asemenĭ preumblărĭ pe mare. Era ceva încântătorŭ a te legĕna cu barca pe blândele valurĭ ale pacĭnicului Océnŭ. Decĭ se așeḑară cu toții în barcă: Fatima cu vre-o patru prietine ale ei, Mustafa, Lezah și vêzlașii.

Óspeții ceialalțĭ rĕmasĕră petrecêndu-șĭ mai departe, ér barca porni pe luciulŭ mărei pe la marginea orașului în josŭ. Fetelorŭ atâtŭ de multŭ le plăcu preumblarea acésta, încâtŭ rugară pe Mustafa, sĕ mâne barca mai departe de uscatŭ, colo-colo, unde o stâncă uriașă se înalță din mare, ca vêrfulŭ unui munte pleșuvŭ dintre bradii sădițĭ la póla lui. Mustafa se învoi, deși nu bucurosŭ primea acéstă propunere, fiind-că numai cu câte-va ḑile înainte s'a pututŭ vedé din orașŭ apropiarea unui vasŭ cu ventrele negre, în care nu erau alții, decâtŭ ticăloșii de pirațĭ, séu hoțĭ de mare, carĭ prindŭ ómenĭ, dér mai cu sémă după fete se batŭ tare, pe carĭ apoi le vêndŭ ca pe vite în robiă. Barca însĕ se legăna gingașŭ și elŭ, fărmecată de frumseța, ce se întindea înaintea ochilorŭ sĕi, îșĭ uită de tóte. Elŭ se învoi și barca îșĭ luă avêntŭ pe luciulŭ mărei, mergêndŭ ca răpită de unŭ dorŭ fierbinte și se apropia din minutŭ în minutŭ mai tare de stânca, pe care voiau fetele sĕ se sue și din vêrfulŭ ei sĕ privéscă apusulŭ sórelui.

Când erau departe de orașŭ, Mustafa băgă de sémă, că o barcă de cătră apusŭ se apropiă repede de barca lorŭ. Peste puținŭ timpŭ se convinse, că acea barcă nu era decâtŭ unŭ vasŭ cu pirațĭ, carĭ îi urmăreau cu gândulŭ negru de a răpi fetele. Ca sĕ nu se sparie, elŭ nu ḑise nimicŭ, ci porunci vêslașilorŭ ca îndată sĕ mâne barca înapoi spre orașŭ. Barca strĕină însĕ se apropia de ei cu o repeḑiciune uimitóre, căcĭ vêslașii cei infernalĭ aruncau lopețile cu tótă puterea, ca sĕ pótă ajunge cu unŭ minutŭ mai curêndŭ barca fetelorŭ.

Mustafa îmbărbăta mereu pe cei doi vêslașĭ ai sĕi ca sĕ dea câtŭ mai iute, pentru ca sĕ se apropie de orașŭ. Dér în vanŭ fură tóte, căcĭ corabia prigonitorilorŭ le eșise înainte, și astŭ feliu li-a tăiatŭ drumulŭ spre orașŭ. O spaimă înfricoșată le cuprinse pe fete când vĕḑură,